

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Γεώργιος Τσατσᾶς**, παρουσιάζων τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀναστασίου Χρηστομάνου, «Μοριακὴ Βιολογία τῶν αἰμοσφαιρινῶν, 3ος τόμος. Αἰμοσφαιρῖναι τῶν ἰχθύων», εἶπε περὶ αὐτοῦ τὰ κάτωθι :

Κύριε Πρόεδρε,

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω σήμερον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ βιβλίον τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀναστασίου Χρηστομάνου, φέρον τὸν τίτλον «Μοριακὴ Βιολογία τῶν αἰμοσφαιρινῶν, 3ος τόμος. Αἰμοσφαιρῖναι τῶν ἰχθύων».

Ὅταν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Ἰωακείμογλου παρουσίαζε τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χρηστομάνου, «Μοριακὴ Βιολογία τῶν αἰμοσφαιρινῶν, τόμος Α΄. Αἱ φυσιολογικαὶ καὶ παθολογικαὶ αἰμοσφαιρῖναι τοῦ ἀνθρώπου» εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1972, κατέληγεν οὕτως : «Εὐχομαι νὰ μοὶ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τοὺς δύο ἄλλους τόμους».

Μὴ δυναμένου, λόγῳ ἀδιαθεσίας, τοῦ κ. Ἰωακείμογλου νὰ παρουσιάσῃ τὸν παρόντα τόμον, μοὶ ἀνετέθη νὰ κάμω ἐγὼ τοῦτο, καὶ τὸ κάμνω λίαν εὐχαρίστως, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον πρόκειται περὶ ἔργου διακεκριμένου ἐπιστήμονος, τιμῶντος τὴν ἐπιστήμην, τόσον ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐρευνητικὸν καὶ συγγραφικὸν ἔργον εἶναι παγκοσμίως γνωστόν.

Πράγματι, ὁ κ. Χρηστομάνος, μετὰ λαμπρὰν σταδιοδρομίαν ὡς καθηγητὴς τῆς Βιολογικῆς Χημείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, καὶ ἀφοῦ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας, ἐξακολουθεῖ ἐργαζόμενος ἐρευνητικῶς εἰς τὸ Max Plank Institut τοῦ Μονάχου, ἔνθα καὶ ἄλλοτε κατὰ καιροὺς εἰργάσθη.

Ὁ 2ος τόμος τοῦ βιβλίου του «Αἰμοσφαιρῖναι τῶν θηλαστικῶν» δὲν εἶδεν εἰσέτι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐνῶ ὁ 3ος τόμος, τὸν ὁποῖον παρουσιάζω σήμερον, ἔχει τυπωθῇ ἐν Ἑλλάδι γερμανιστί, ὡς καὶ ὁ 1ος τόμος, εἰς πολυτελεῆ ἔκδοσιν.

Ἀποτελεῖται ἐκ 200 σελίδων, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν πλῆθος πινάκων, χρωματογραφημάτων καὶ ἠλεκτροφορήσεων. Ὁ τόμος οὗτος περιλαμβάνει 7 μέρη. Εἰς τὸ 1ον μέρος ὁ συγγραφεὺς κάμνει μίαν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ θέματος. Εἰς τὸ 2ον μέρος ἀσχολεῖται δι' ὀλίγων μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἰχθύων. Εἰς τὸ 3ον καὶ 4ον μέρος ἀσχολεῖται μὲ τὰ κυκλόστομα καὶ τὰ σελαχοειδῆ καὶ δίδει τὴν σύνταξιν τῶν ἀμινοξέων καὶ τῶν πολypeπτιδίων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν αἰμοσφαιρίνην τούτων. Εἰς τὸ 5ον μελετᾷ τὴν αἰμοσφαιρίνην τῶν ὀστεῖχθύων. Εἰς τὸ 6ον μέρος ἀσχολεῖται μὲ τὴν φάλαιναν καὶ τὰ κήτη ἐν γένει. Εἰς τὸ 7ον, μὲ τοὺς διπνεύστους ἰχθεῖς καὶ τέλος ὁ κ. Χρηστομάνος κάμνει μίαν γενικὴν ἐξέτασιν, ἀπὸ χημικῆς καὶ φυσικοχημικῆς ἀπόψεως, τῶν αἰμοσφαιρινῶν τῶν ἰχθύων. Ἡ

μονογραφία αὕτη περιλαμβάνει καὶ πρωτοτύπους ἐργασίας τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἄλλωστε καὶ ἄλλοτε ἔχει ἀπασχολήσει δι' ἀνακοινώσεων τὴν Ἀκαδημίαν. Ἀναφέρομαι, ἰδιαιτέρως, εἰς μίαν τελευταίαν ἀνακοίνωσίν του, γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Λούρου (ἔτος 1973, τόμος 48ος), ἔνθα ὁ κ. Χρηστομᾶνος, μετὰ τοῦ Friedrich Reinhard, ἀσχολεῖται μὲ τὴν αἰμοσφαιρίνην τῶν διπνεύστων ἰχθύων, καὶ δὴ τοῦ ἀφρικανικοῦ *protopterus aethiopicus*, δηλ. ἀπογόνων διπνεύστων ἰχθύων, οἵτινες ἔζησαν κατὰ τὴν σιλούριον περίοδον, δηλ. πρὸ 400 ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Οὗτος δὲν ἐξετάζει μόνον τὴν αἰμοσφαιρίνην τῶν ἰχθύων ἀπὸ ἀπόψεως βιοχημικῆς καὶ μοριακῆς βιολογίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως φυλογενετικῆς καὶ ὄντολογικῆς ἐξελίξεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τῆς Παλαιοντολογίας.

Πράγματι, ἐξετάζεται ἡ αἰμοσφαιρίνη ἀπὸ ἀπόψεως συνθέσεως καὶ ἐξελίξεως, διὰ μέσου τῶν ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἀπὸ τῶν πρώτων ὀστρακοδέρμων καὶ πλακοδέρμων ἰχθύων, διὰ μέσου τῶν σελαχοειδῶν, μέχρι τοὺς σημερινούς ἀκτινοπερυγίους ἰχθεῖς.

Διὰ πρώτην φορὰν ἐμφανίζεται ἐργασία, σχέσιν ἔχουσα μὲ τὴν αἰμοσφαιρίνην τῶν ἰχθύων, τῶν ἐχόντων πνεύμονας (*protopterus aethiopicus*).

Ὁ Καθηγητὴς Theodor Wieland ἐκφράζεται λίαν κολακευτικῶς διὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χρηστομάνου, τὸ ὁποῖον εὗρίσκει ἐξαίρετον, ἐμπλουτίζον τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν μὲ ἓν ἔργον μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χρηστομάνου θὰ εἶναι ὑψίστης σπουδαιότητος εἰς τὸν ἐνδιαφέροντα τοῦτον τομέα τῆς Βιολογικῆς Χημείας καὶ θὰ διευκολύνῃ πολὺ τοὺς ἐρευνητάς, τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰς αἰμοσφαιρίνας.

Θὰ ἀναμείνωμεν μὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ 2ου τόμου, ὃ ὁποῖος οὕτω θὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ ἔργον τοῦ κ. Χρηστομάνου.